

[Jens Thott]

og/eller udgifter, der også måtte være udeholdt, før man kan forhøje ham på et helt konkret grundlag? Det synes jeg at vi skal have oplyst.

Jeg vil også godt spørge ministeren, om han er opmærksom på, at virksomhedskontrollen, som den er foregået i SLS-E-systemet, bliver noget svækket, for ministeren må vel forvente, at de færreste vil bruge flere timer på at udfylde SLS-E-skemaet, når der nu i realiteten ikke længere er pligt dertil. Havde det så ikke været mere hæderligt at komme til Folketinget og sige: Nu afskaffer vi SLS-E-systemet?

Endelig synes jeg, at ministeren, når det drejer sig om kontroloplysningerne, tager fat i nogle forkerte ting.

Ministeren kræver, at man skal indberette skattefrie beløb til ligningsmyndighederne. Jeg har nu aldrig forstået, hvorfor man koncentrerer sig om at få indberettet skattefrie beløb. Jeg synes, at det mest interessante må være at få indberettet skattepligtige beløb.

Jeg savner f.eks. frynsegoderne. Hvor er arbejdsgivers stillen fly til rådighed? Hvor er arbejdsgivers stillen sommerhus, motorcykel, lystbåd osv. til rådighed? Hvor er disse henne? Hvorfor skal man indberette kilometergodtgørelse, som ikke er skattepligtig, mens arbejdsgiverens stillen fly til rådighed for direktionen ikke skal indberettes?

Det sidste, jeg vil sige, er, at jeg konstaterer, at ministeren ikke har udpræget flertal for sit forslag, så der henstår jo en spændende udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Jeg vil tro, at ministeren får flertal for sit forslag. Fornuften må dog sejre. Det ville være helt fantastisk at se fru Pia Gjellerup og hr. Glistrup hånd i hånd gå imod ministerens forslag. Det har jeg svært ved at tro.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Skat-

teudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 139:

Forslag til lov om adgangsregulering ved videregående uddannelser.

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).

(Fremsat 18/1 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Frank Jensen (S):

Så får vi endnu en gang et klart bevis på, at den nuværende undervisningsminister er mest optaget af at regulere og småjustere adgangsreguleringssystemet, uden at det egentlig løser de grundlæggende problemer, nemlig at der er for få pladser til for mange kvalificerede unge.

Socialdemokratiet er derimod optaget af, at der skal etableres flere uddannelsespladser i de kommende år. Alle unge, der opfylder adgangskravene, og som ønsker at uddanne sig, skal have muligheden. Nye reguleringsmetoder vil blot være en ny form for sminke, som alt for hurtigt bliver slidt af. Problemet løses kun ved at oprette flere uddannelsespladser og ved at ændre på uddannelsernes indhold og sigte, så der ikke opstår nogen overgennemsnitlig arbejdsløshed inden for særlig eftertragede områder.

Disse synspunkter var grundlaget for det beslutningsforslag om en handlingsplan for de videregående uddannelser og forskningen, som jeg på Socialdemokratiets vegne fremsatte her i Folketinget i maj måned sidste år.

Hvis man alene så på selve lovtæksten i nr. L 139, som undervisningsministeren har fået til behandling her i dag, ville behandlingen af lovtæksten, alt andet lige, blot være en ekspeditionssag for Folketinget for at sikre ministeren den nødvendige lovhjemmel til at afskære ankeadgangen til ministeriet i de tilfælde, hvor institutionerne træffer skønsmæssige afgørelser om optagelse på en uddannelse. Sådan som regelsættet fungerer i dag, ville en sådan bemyn-

[Frank Jensen]

digelse ikke støde på den store modstand fra Socialdemokratiets side, fordi regelsættet i vid udstrækning, i hvert fald i overvejende grad, bygger på almindelige retlige bestemmelser.

Men alt andet er ikke lige i denne sag. Sådan skal det ikke være i fremtiden, hvis det står til landets nuværende undervisningsminister. Ministeren har inden for de seneste to år udarbejdet hele to nye forslag til et nyt system, der bryder med det retlige princip og i højere grad bygger på skønsprincippet.

Vi har forstået, at det seneste forslag er udsendt til høring fra Undervisningsministeriets side, men vi har også forstået, at dette nye system skulle træde i kraft med optaget i 1991, og vi har samtidig forstået, at det forslag, der er udsendt til høring fra Undervisningsministeriets side, ikke er regeringens forslag. Der står i Politiken den 29. januar 1990:

»Det er slet ikke politisk afklaret i regeringen. Adgangskravene skal være meget håndfaste og mere håndfaste, end de er i dag og der er lagt op til. De studerende skal vide, hvad de bliver bedømt på, siger Elisabeth Arnold.«

Vi vil i forbindelse med det forestående udvalgsarbejde med L 139 få klarlagt, hvad det er, undervisningsministeren nu søger bemyndigelse til. Det er klart, at der ikke var nogen problemer i forhold til dette lovforslag, hvis alt andet var lige, fordi vi i overvejende grad anvender et retligt princip. Men når vi ved, at undervisningsministeren i det forslag til nyt reguleringssystem, som er udsendt til høring, lægger op til, at vi i højere grad skal anvende et skønsprincip, ja, så er det, vi bliver betænkelige, og så er det, vi ønsker under det forestående udvalgsarbejde at inddrage hele det nye reguleringssystem, som ministeren har udsendt til høring i forbindelse med behandling af dette lovforslag, for vi mener ikke, at de to ting kan adskilles.

Vi håber og tror, at de forhandlinger, som statsministeren har påpeget over for Socialdemokratiet nu skal indledes om fremskaffelse af flere uddannelsespladser, bliver det altovervejende tunge element i forbindelse med forårets forhandlinger her i folketingssalen om de videregående uddannelser. Det er det eneste, der reelt kan løse det problem, vi står over for, nemlig at der er for mange velkvalificerede unge til for få uddannelsespladser.

Vi vil altså i udvalgsarbejdet forsøge at få inddraget det forslag til nyt reguleringssystem,

som er, hvis jeg forstår fru Elisabeth Arnold rigtigt, undervisningsministerens og ikke regeringens forslag. Vi vil i hvert fald finde ud af, hvor regeringen står, og hvad der er undervisningsministerens nye reguleringssystem, og få det inddraget i forhandlingerne om nr. L 139. De to ting kan ikke adskilles.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Til oplysning for hr. Frank Jensen vil jeg sige, at citater fra dagspressen altid er morsomme, især når de er forsynet med overskrifter, som er aldeles vildledende.

F.eks. står der »Ønsker om skrappe krav til de studerende« som overskrift for det interview eller de par ord, jeg udtalte til Politiken. Det er helt i modstrid med, hvad der står nede i teksten, for dér står der, at »det, de studerende har brug for, er klare og præcise krav« – ikke skrappe krav, men klare og præcise krav – »så de ved, hvilke kriterier de bliver bedømt på. Det er det, sagen drejer sig om.«

Så vil jeg godt lige sige til hr. Frank Jensen, at Socialdemokratiets omgang med begrebet »fri adgang« somme tider er lidt lemfældig. Det eneste område, hvor vi i tidligere tider har haft totalt fri adgang, er på universiteterne. Der har været adgangsbegrænsning på stort set samtlige andre uddannelsesinstitutioner, og de, der ikke kunne komme ind dér, kunne så blive opsuget helt kritikløst af universiteterne. Jeg tror ikke, det er den situation, Socialdemokratiet ønsker tilbage.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Det, jeg forsøgte at give udtryk for i min ordførertale, var ros til fru Elisabeth Arnold for den stillingtagen, fru Elisabeth Arnold har i denne sag, nemlig i forhold til det store, nye adgangsguleringssystem, som undervisningsministeren har udsendt til høring.

Jeg forstod af teksten i Politiken, der i hvert fald ikke blev dementeret, at fru Elisabeth Arnold mener, at man skal lægge nogle retlige principper til grund for optagelsen på en videregående uddannelse. Det, de studerende skal vide, er, hvad de skal præstere for at blive optaget, så de ikke gennemgår en ungdomsuddannelse og derefter skal vurderes endnu en gang

[Frank Jensen]

for at finde ud af, om de reelt er studiekompetente.

Her kan jeg forstå på fru Elisabeth Arnold, at der er fuld enighed, fuld overensstemmelse mellem ordføreren for Det Radikale Venstre og ordføreren for Socialdemokratiet. Lad os så håbe, at vi også i forbindelse med behandlingen af lovforslag nr. L 139 kan gå hånd i hånd, som vi har gjort det i andre uddannelsessager, før Det Radikale Venstre indgik i den regering, som de nu er medlem af.

Må jeg sige om de øvrige ting, fru Elisabeth Arnold inddrager i forhandlingerne om Socialdemokratiets rolle i forbindelse med implementering af adgangsreguleringssystemet i 1976-77, at det er rigtigt, at frem til det tidspunkt var der kun adgangsbegrænsning på få uddannelser på universitetsniveau. Det var på lægeuddannelsen og tandlægeuddannelsen og på nogle af de andre dyre uddannelser.

Problemet i midten af 1970'erne var, at vi havde en meget stor og restriktiv adgangsbegrænsning på mellemuddannelserne. Det, der var udgangspunktet for indførelse af adgangsreguleringssystemet, var, at vi skulle omprioritere til fordel for de 16-19-åriges uddannelser. Det vil sige, at vi skulle løse de restriktive rammer for optaget på mellemuddannelserne.

Lad os forhandle om det, for det er også baggrunden for, at Socialdemokratiet siger, at det ikke kan hjælpe noget, at vi i en situation, hvor der er 300.000 arbejdsløse, afskærer nogen fra at komme i aktiv uddannelse og bruge de offentlige ressourcer bedre.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg vil gerne takke for den ros, hr. Frank Jensen prøvede at udtrykke, men vil sige, at der ikke er nogen som helst uoverensstemmelse mellem det forslag, undervisningsministeren har sendt ud til høring, og den stilling, Det Radikale Venstre har taget.

Det, vi ønsker at præcisere, er, at det nye system, vi eventuelt måtte finde frem til, skal være velgennearbejdet, det skal være veldokumenteret, det skal være klart, og det skal være præcist. Vi ved alle sammen, at sådan skal det være. Det er bedst for de studerende, og det er også bedst for os, der har gennemført lovene.

Eva Møller (KF):

Jeg skal indlede med på Det Konservative Folkepartis vegne at tilslutte mig det lovforslag, som undervisningsministeren har fremsat, og som vi har til behandling i dag. Det var ganske vist ikke helt det, debatten før drejede sig om, men i en række tilfælde er de ting, der står mellem linierne eller i bemærkningerne, måske nok så spændende som selve lovforslaget.

Det foreliggende lovforslag er et rent afbureaukratiseringsforslag og et rent teknisk-administrativt forslag, som siger, at vi kan gøre tingene en lille smule simplere, end vi gør det i øjeblikket, og det er der formodentlig ikke nogen af os der kan være uenige i.

Jeg synes, det er værd at bemærke, at der står i bemærkningerne, at når man udarbejder kriterier, så skal det være således, at optagelsen finder sted på grund af relevante kvalifikationskrav. Det synes jeg er en væsentlig ting at få med, det skal siges fra Folketingets talerstol i dag.

En af de ting, der for mig at se var fortvivlende ved det adgangsreguleringssystem, vi har i dag, og som jo også hr. Frank Jensen selv anerkendte og erkendte var indført af en socialdemokratisk undervisningsminister, var, at der i hvert fald var mulighed for, at adgangsreguleringen kunne hvile på andet end relevante kvalifikationskrav. Det synes jeg er en helt forkastelig ting.

Jeg synes også, det er værd at bemærke, at hr. Frank Jensen anerkendte, at der kunne være politiske situationer eller økonomiske situationer eller andre situationer, hvor det kunne være rimeligt at indføre adgangsregulering. Så synes jeg, at den samme rimelighedsbetragtning må gælde for en borgerlig regering. Vi kan stå i en situation, hvor vi synes, at adgangsregulering af forskellige grunde er rimelig, lige så vel som en socialdemokratisk regering har syntes det på et tidspunkt.

Jeg skal sige, at for os og for regeringen gælder det naturligvis, at vores højeste ønske er, at der var uddannelsespladser til alle unge, men pladser, der var perspektiv og mening i, det vil sige, som efterfølgende kunne give beskæftigelse. Vi har jo med finansloven for i år taget hul på problemet og bevilget flere uddannelsespladser, og hr. Frank Jensen er jo også vidende om fra en lang række forhandlinger, vi har ført, at der er et ønske om at skaffe også de sidste

[Eva Møller]

pladser. Det kniber blot med viljen til at finde de midler, der skal finansiere dem, og finde løsningsmodeller, som er smidige nok, og hvor man ikke står fast på de hidtidige dogmer for, hvordan man gør den slags ting.

Jeg synes også, vi skal gøre os klart endnu en gang, at det er meget længe siden, der har været fri adgang til de højere uddannelser i Danmark, også hvis man ser bort fra den situation, der var, før den socialdemokratiske undervisningsminister i 1976-77 indførte adgangsregulering.

Men det foreliggende forslag giver vi tilslutning til, og det gør vi bl.a. på baggrund af, at der i bemærkningerne står, at et kommende adgangsreguleringsforslag skal være baseret på relevante kvalifikationskrav. Det mener vi er det rigtige princip.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

En gang imellem kan man som udenforstående godt misunde det medspil, som undervisningsministeren får fra de øvrige regeringspartier i forhold til de initiativer, som den nuværende undervisningsminister tager.

Det kan ikke undgås, må jeg sige til fru Eva Møller og fru Elisabeth Arnold også for den sags skyld, at man kan se de initiativer, som kommer fra undervisningsministeren, i en vis sammenhæng. Jeg synes, det er så tydeligt, hvis undervisningsministeren ønsker at bryde med et retsprincip, men jeg tror, at Det Konservative Folkeparti og Socialdemokratiet i bund og grund er enige om, at det er betydelig bedre at have retsregler for rettighederne til at påbegynde en uddannelse, når man har præsteret at gennemgå en gymnasieuddannelse eller en hf-uddannelse og man har de krav, der i øvrigt stilles til uddannelsen, således at man på forhånd ved, når man går ind i ungdomsuddannelsen, at hvis man ønsker at læse videre til ingeniør, kræver det, at man har højniveau i nogle enkelte fag, altså at man kender spillereglerne, inden man går ind i ungdomsuddannelsen.

Men det, der nu er problemet, vil jeg gerne sige til fru Eva Møller, er, at undervisningsministeren beder om bemyndigelse til at kunne afskære en ankeadgang efter skønsprikket, og dette skal ses på baggrund af, at undervisningsministeren vil udvide skønsprikket i det almindelige reguleringssystem, for det er jo det, der er princippet i den anden optagelseskvote,

der ligger i det system, som er udsendt til høring.

Vi siger ikke, at man ikke skal have afbureaukratiseret på dette område. Det vil vi gerne, hvis de nugældende regler også skal eksistere i fremtiden, for dér er det hovedsagelig retsprincippet, der er gældende. I de anker, der kommer til Undervisningsministeriet, stadfæster man i dag i Undervisningsministeriet stort set samtlige klager, der kommer fra mennesker, der er løbet imod et problem i forbindelse med et skønsprikket.

Der er altså ingen uoverensstemmelse mellem os og De Konservative her; vi vil bare gerne have, at regeringspartierne er klar over, at har man sagt A, må man også sige B, for ellers kommer ministeren med sit store reguleringssystem.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg skal måske indlede med at gøre hr. Frank Jensen opmærksom på, at i Det Konservative Folkeparti siger vi i hvert fald meget nødig A.

Dernæst kan jeg sige, at hvis ikke det var gået op for hr. Frank Jensen, kan jeg oplyse, at regeringen består af tre partier, og vi samarbejder om de lovforslag, der fremsættes. Og jeg ville gerne høre hr. Frank Jensens bemærkninger i folketingssalen, dersom regeringspartierne ikke var enige.

Jeg er i modsætning til hr. Frank Jensen så gammel, at jeg også var medlem af Folketinget under den forrige regering, og hver gang socialdemokratiske folketingsmedlemmer dengang var uenige, lød svaret altid, når vi andre undrede os lidt: jamen det kan da ikke være noget problem; vi er jo et stort parti, så vi skal jo selvfølgelig have mange meninger. Nu er regeringen altså sammensat af tre partier, og vi har hver vores opfattelse.

Men jeg kan sige, at det lovforslag, der foreligger her, naturligvis har relevans til gældende lov. Hvis der kommer ændrede adgangsregler, er det noget, vi tager op til den tid for at sikre, at det er retsprincippet, der gælder. Og jeg kan ikke på noget sted i det foreliggende lovforslag finde belæg for, at undervisningsministeren har planer om at forlade retsprincippet.

Jeg kan i øvrigt heller ikke se, vil jeg gerne sige til hr. Frank Jensen, at det har særlig meget med et retsprincip at gøre, da en socialdemo-

[Eva Møller]

kratisk undervisningsminister i sin sagde, at man fik bedre ret til en studieplads, hvis man tilfældigvis skulle have haft erhvervsarbejde ved at stable flasker eller betjene en tank i weekenden. Det har for mig at se ikke meget med et retsprincip at gøre, når vi ved, hvor svært det er for unge at få et job.

Det er rigtigt, at man kendte reglerne, og derfor har både fru Elisabeth Arnold og jeg også understreget, at reglerne skal være velkendte, men at vi fortsat vil have en gruppe, hvor man kan komme ind på et skøn. Jeg synes også, det er rigtigt og rimeligt, at vi voksne har muligheden for at kvalificere os senere hen i tilværelsen. I øvrigt forekommer det mig, at jeg tit hører hr. Frank Jensen tale om, at de også skal have en chance.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg kan sige til fru Eva Møller, at vi i spørgsmålet om erhvervsarbejde som kompetencegivende i forhold til optagelse på en videregående uddannelse kan tilslutte os det forslag, som er fremkommet fra undervisningsministeren. Det har vi tilkendegivet på et meget tidligt tidspunkt, da undervisningsministeren offentliggjorde, at han gik med overvejelser om at fjerne erhvervsarbejde som værende adgangsgivende. På det punkt er der fuldstændig enighed, og det har vi tilkendegivet over for undervisningsministeren.

Det er da rigtigt, at det på nogle uddannelser er en fordel, at de studerende har en vis erhvervs erfaring og et kendskab til arbejdsmarkedet. Jeg tror, undervisningsministeren og måske også fru Eva Møller vil være enig med mig i, at det vil være på sin plads, når det gælder en lang række af pædagoguddannelserne, at man selektivt kan stille krav om en vis tilknytning til arbejdsmarkedet, inden uddannelsen påbegyndes.

Men når det gælder spørgsmålet om, hvorvidt det generelt skal være meriterende for optagelse på en videregående uddannelse, er vi totalt enige med undervisningsministeren. Der er der ikke nogen uoverensstemmelser.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Der er naturligvis plads til korte bemærkninger, men jeg vil henstille, at man inden længe giver mig mulighed for at gå tilbage til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Eva Møller (KF):

Jeg er glad for, hvis jeg forstod hr. Frank Jensen rigtigt, at han hermed bekræfter, at det lovforslag, som Socialdemokratiet stod bag i 1976-77, indeholder elementer, som hr. Frank Jensen i hvert fald ikke synes var korrekte. Det var en rar bekræftelse at få.

Rahbæk Møller (SF):

Indledningsvis vil jeg gerne complimentere ministeren for en morskønhed. Der står i bemærkningerne, at lovforslaget er et led i regeringens almindelige bestræbelser på forenkling og afbureaukratisering. Det er jo blevet en standardbemærkning i alle lovforslag, men nu har vi set et udkast til de adgangsreguleringer, der skal gælde, og de er i hvert fald hverken enklere eller mindre bureaukratiske end dem, vi har i dag.

Hvad systemet bliver – og jeg hæfter mig altså mere ved det regelsæt, der kommer ud af lovforslaget, end lovforslaget selv – ved vi jo ikke. Udvalget har fået et foreløbigt udkast – et ret tåget udkast i øvrigt – og jeg forstår også, at der er gået et eller andet omskrevet udkast til høring nu. Det foreligger imidlertid ikke for udvalget eller for Folketinget; det er muligt, der er nogle, der har fået det ad bagvejen, men det er jo noget andet. Folketinget ved ikke konkret, hvad vi diskuterer. Det eneste, vi ved, er, at ministeren beder om en blankocheck, og at han vil have en bemyndigelse til at indføre flere skønsprincipper uden ankeret til ministeren.

Det finder vi mildest talt betænkeligt. Vi mener, ligesom jeg har forstået den konservative ordfører mener det, at adgangskravene i så vidt omfang, som det overhovedet er muligt, skal være kendte og konstaterbare for de uddannelsessøgende. På den baggrund kan vi ikke tilslutte os forslaget.

Jeg vil gerne tilføje, at vi havde fundet det mere hensigtsmæssigt, hvis regeringen havde bestræbt sig på først at få det nødvendige antal uddannelsespladser og derefter havde fremsat forslaget til lov om adgangsregulering. Ikke fordi vi vil skabe nogen illusion om, at vi slipper for et adgangsreguleringssystem – der vil være adgangsbegrænsning nogle steder; det må vi leve med – men der bliver nu altså væsentlig mindre drama om det, hvis der generelt er et tilstrækkeligt antal uddannelsespladser, så alle

[Rahbæk Møller]

kan få en uddannelse, om ikke nødvendigvis inden for det, de ønsker mest, men så i hvert fald noget, der ligner.

Til slut vil jeg gerne stille ministeren et spørgsmål. Det fremgår nemlig ikke af hverken lovforslaget eller bemærkningerne, hvornår de ny adgangskrav skal træde i kraft. Der står, at selve lovforslaget skal træde i kraft den 1. juni, men hvornår skal det nye regelsæt træde i kraft? Det kunne jeg godt tænke mig at få oplyst.

Hanne Severinsen (V):

Det er gået, som man kunne frygte, nemlig at vi har fået en debat om noget helt andet end det, forslaget overhovedet drejer sig om. F.eks. sagde hr. Rahbæk Møller, at man herved vil få flere skønskriterier, men det står der jo overhovedet ikke noget om i lovforslaget. Det, der står, er, at dér, hvor dér er klager over skøn, kan man afskære klageadgangen. Det vil sige, at der bliver ikke lavet noget om.

Det er selvfølgelig rigtigt, at der er blevet udsendt et forslag til høring, men det er jo ikke det, vi debatterer i dag. Hvad det angår, er vi alle sammen meget åbne og lydhøre, og det skal drøftes både med de berørte institutioner og i Folketinget bredt, og derfor synes jeg sådan set heller ikke, vi skal tage alt for meget hul på den debat i dag.

Dette her er et afbureaukratiseringsforslag, som siger, at det i den situation, vi er i i øjeblikket, faktisk er temmelig tåbeligt, at man skal kunne klage til ministeriet, og det forstod jeg på hr. Frank Jensen at han egentlig også var enig i. Derfor synes jeg egentlig ikke, vi behøver at lave den helt store debat om det. Vi kan da godt diskutere flere uddannelsespladser, det har vi jo gjort masser af gange, og der er da heller ikke nogen tvivl om, at regeringen gerne vil skaffe nogle flere; til gengæld er vi temmelig overbevist om, at vi bliver nødt til at have en eller anden form for adgangsregulering på en lang række områder, fordi alle ikke nødvendigvis kan blive det, de præcis vil.

Men jeg synes alligevel, det er en anden debat. Dette her er ikke andet end regulering af den eksisterende tilstand, som bliver en lille smule nemmere.

Pia Dahl (FP):

Fremskridtspartiet har diskuteret dette for-

slag inderligt, og jeg må sige til ministeren, at vi måske nok finder, at det i visse tilfælde vil kunne være kedeligt, at der ikke eksisterer en klageadgang til ministeren. Altså angående § 2.

Der står i lovtæksten ikke noget om, at det drejer sig om de skønsmæssige afgørelser. Det står der til gengæld i bemærkningerne, og derfor vil vi spørge ministeren, hvor det konkret er, at man har disse skønsmæssige optagelsesvilkår.

Naturligvis vil vi også gerne spørge, hvad de typiske klager indtil nu har været, for Fremskridtspartiet kan da godt se det ufornuftige i, at ministerens telefoner kimer fra alle, der er utilfredse med, at de ikke lige kom ind på den uddannelse, som de havde forestillet sig.

Jeg vil slutte med at sige, at Fremskridtspartiets holdning er og til stadighed vil være, at optagelsesprøver på de forskellige videregående uddannelser nok vil kunne løse disse problemer fuldstændig, og det håber vi ministeren hele tiden vil have med i sine overvejelser.

Elisabeth Arnold (RV):

Vi har allerede tidligere i dag under samme lovforslags behandling diskuteret principperne for adgangsregulering ved de videregående uddannelser, så det vil jeg ikke bruge mere tid på, men blot sige, at dette lovforslag i dets substans drejer sig om at afskære ankeadgangen ved skønsmæssige afgørelser ved optagelse til de videregående uddannelser.

Det princip går vi fra radikal side ind for. Skønsmæssige afgørelser ved optagelse til de videregående uddannelser bygger netop på den enkelte institutions konkrete skøn over for den pågældende ansøger, og der er ingen grund til at tro, at en fjern minister i et fjert ministerium kan udøve et bedre skøn end den, der sidder tæt på den uddannelsessøgende, og den, der sidder tæt på de krav, der stilles til de uddannelsessøgende. Derfor er der ikke megen mening i at anke en skønsmæssig afgørelse. Det er det principielle i dette forslag, og det går Det Radikale Venstre ind for.

Om det eventuelt kommende adgangsreguleringssystem vil vi sige, at hvis det kommer til at indeholde forholdsvis mange flere skønsmæssige afgørelser, kan vi naturligvis ikke i en overgangsperiode have, at ingen skønsmæssige afgørelser kan ankes, for så vil der jo være turbulens og uro om, hvordan det nye system kom-

[Elisabeth Arnold]

mer til at fungere. Men hvis intet sker, hvis det nuværende system fortsætter, er det fornuftigt at afskære ankeadgangen af skønsmæssige afgørelser, og derfor kan vi støtte forslaget fra radikal side.

(Kort bemærkning).

Frank Jensen (S):

Jeg lagde mærke til, at fru Elisabeth Arnold under gennemgangen af lovforslaget lagde megen vægt på, at det var det nugældende regelsæt, som også eksisterer ved vedtagelsen af lovforslag nr. L 139, og hvad det angår, er jeg enig med fru Elisabeth Arnold og har ingen betænkeligheder ved på Socialdemokratiets vegne at give tilslutning til lovforslag nr. L 139, for jeg har på grundlag af en rundringning til institutionerne forstået, at man i stedet for at sende anken til undervisningsministeren nu kan sende sin klage til rektor på den enkelte institution, og jeg tror, en rektor er lige så god i sin vurdering af, om der er problemer i det skønsmæssige princip, eller der ikke er. Det har jeg altså overhovedet ingen betænkeligheder ved.

Men jeg har betænkeligheder ved, at vi nu i forbindelse med behandlingen af lovforslag nr. L 139 ikke kender det fremtidige regelgrundlag for behandlingen af sagerne. Det er det, der i bund og grund er problemet, vil jeg gerne sige til fru Elisabeth Arnold, og jeg er glad for de udmeldinger, der er kommet fra Det Radikale Venstre i Politiken den 29. januar 1990, hvoraf det fremgår, at det skal være dette regelgrundlag, og at der skal være nogle retslige principper, der er gældende. De studerende skal vide, hvordan de skal kvalificere sig til at blive optaget på en videregående uddannelse, inden de kaster sig ud i det, og derfor ser jeg med fortrøstningsfuldhed frem til, at vi kan inddrage disse principper i behandlingen af lovforslag nr. L 139.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg kan forstå, at der stort set er enighed mellem hr. Frank Jensen og Det Radikale Venstre, i hvert fald om substansen i netop dette forslag og det foreliggende konkrete problem. Men jeg vil gerne sige til hr. Frank Jensen, at fru Eva Møller fra Det Konservative Folkeparti kom med præcis de samme argumenter for at støtte

lovforslaget, som jeg gjorde, så der er sammenhold blandt regeringspartierne.

Jette Pors (CD):

Det må være sådan, at uddannelsesinstitutionerne er nærmest til at træffe afgørelser om den enkelte ansøgers kvalifikationer, hvad enten det er set i relation til almindeligt gældende optagelsesbetingelser, eller det er med eventuel dispensering for øje. Så megen tillid må vi dog vise de ledere, som sidder rundt omkring på uddannelsesstederne.

Men jeg vil gerne sige til ministeren, at vi også i CD forventer, at Uddannelsesudvalget bliver gjort bekendt med bekendtgørelsen om de nye adgangskrav til de videregående uddannelser. Det mener vi er et vigtigt punkt, og med det lille forbehold står vi åbne over for lovforslaget.

Lysholm Christensen (KRF):

Det er en lidt besynderlig situation, at man her står og skal give en principiel tilslutning til et lovforslag, som dybest set handler om noget helt andet. Det er jo også tydeligt kommet frem i debatten her, at der ligger noget helt andet bagved, som vi skal tage stilling til på et senere tidspunkt, og som jo altså hænger meget nøje sammen med det foreliggende lovforslag.

Kristeligt Folkeparti synes, det er i orden, hvad der står i lovforslaget, nemlig at man nu afskærer denne ankeadgang ved skønsmæssige afgørelser. Det har vi for så vidt ikke nogen problemer med, for har man skønsmæssige afgørelser, må afgørelsen ligge ude på institutionen, og der er ingen andre, der er bedre kvalificerede til at træffe den afgørelse, og derfor kan den endelige afgørelse også ligge dér.

Men vi må dog sige, at vi ikke rigtig kan udstede nogen blankocheck i dag på lovforslag nr. L 139; vi må kende lidt mere til de endelige optagelsesregler. Well, vi har da drøftet det, og vi har set papirer på det, men vi ved ikke, hvad det endelige resultat bliver, og derfor vil vi egentlig gerne have lidt snor i de endelige optagelsesregler, før vi giver vores endelige tilslutning til lovforslag nr. L 139, men som udgangspunkt har vi ikke de helt store indvendinger imod det.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Da jeg sad med dette lovforslag for et par måneder siden og overvejede, om det skulle

[Undervisnings- og forskningsministeren]

fremstattes, tænkte jeg ved mig selv: Nu kommer hr. Frank Jensen og ruller hele batteriet ud og sender kaskader af ord ud i alle retninger om alt, hvad han i hele sit korte liv har ment og tænkt om adgangsbegrænsningen og alt dens væsen og alle dens gerninger. Og det er jo sandelig også gået i opfyldelse; den har ikke fået for lidt.

Derfor vil jeg gerne have lov at minde om, at dette lovforslag er fornuftigt, hvad enten vi ændrer optagelseskriterierne eller ej. For under det nuværende system er der nogle skønsmæssige afgørelser. Det vil der også være under et eventuelt kommende system, og det er disse skønsmæssige afgørelser, vi som led i afbureaukratiseringen gerne i højere grad vil overlade til institutionerne selv.

Et eksempel: Til den nuværende gruppe 3, som er den, man kan søge igennem, hvis man ikke har studentereksamen, kommer der ansøgere med vidt forskellige kvalifikationer, og dem skal institutionerne så vælge imellem. De kan klage til ministeriet, som derefter uden at have institutionernes sagskundskab skal gøre sig klogere end institutionerne. Det er ikke noget heldigt princip, og klagerne får jo heller aldrig noget ud af det. Men sagerne ligger der – de brune konvolutter kommer strømmende.

Et andet eksempel: Hvis der er en generel regel om, at man skal have mindst 8 eller 9 måneders erhvervs erfaring, kan der opstå diskussion om, hvad man tæller med, og hvad man ikke tæller med. Og naturligvis kan ministeriet fortsat, også efter vedtagelsen af dette forslag, lave generelle retningslinier om, hvad der tælles med, ligesom man kan lave generelle retningslinier om administrationen af gruppe 3. Spørgsmålet er bare: Når institutionen under overholdelse af disse generelle retningslinier har foretaget det skøn, der nu engang skal foretages, og hvor det ofte er vidt forskellige kvalifikationer, der skal sammenlignes, skal det så kunne køres igennem hele møllen igen i ministeriet?

Det er det, vi foreslår man lader være med. Forslaget er derfor en parallel til en række andre forslag fremsat af regeringen i den hensigt at begrænse mængden af brune konvolutter imellem borgerne og offentlige myndigheder og imellem de offentlige myndigheder indbyrdes. Der er altså ikke tale om, at man hermed legaliserer alt muligt forfærdeligt, for ministeriet kan stadig lave generelle retningslinier. De

skal jo holdes. Og hvis de brydes, skal ministeriet selvfølgelig gribe ind. Men inden for disse retningslinier vil der være plads til et skøn, og her er det ikke hensigtsmæssigt, at mennesker skal sidde i direktoratet og gøre sig klogere end det optagelsesudvalg, man har ude på institutionen, og som har gået sagen grundigt igennem. Det er det, det drejer sig om.

Hvad angår de eventuelle nye optagelsesregler, ved alle debattørerne jo, at jeg har haft en høringsrunde og startede med Folketinget. Nu har runden også omfattet dem, som sagen især vedrører, nemlig institutionerne og de forskellige grupper, og inden længe vil jeg kunne præsentere et resultat af denne høringsrunde. Så skal der træffes beslutninger, og her vil jeg naturligvis ikke træffe beslutninger, som har et flertal imod sig i Folketinget. Disse beslutninger vil ikke få virkning fra denne sommer, for det kan vi ikke byde dem, der har indrettet sig på de gældende regler. Til sommer sker der kun den ændring, at det generelle erhvervs erfaringskriterium fjernes, og så er der visse specielle optagelseskriterier vedrørende ingeniøruddannelserne osv., som er blevet ændret.

Men det er det eneste, der sker her til sommer. Den store operation får, hvis der kan skabes forståelse for det, virkning fra 1991, og den skal de studerende være grundigt orienteret om, før de sætter kryds i ansøgningskemaerne. Og hvis det ikke kan nå at blive beskrevet i Vejledningsavisen, skal det beskrives så meget grundigere over for vejlederne og alle andre i forsommeren i god tid, før man sætter kryds i skemaet.

Med disse bemærkninger vil jeg tillade mig at takke for en positiv modtagelse.

Frank Jensen (S):

Jeg var glad for at høre, at undervisningsministeren på forhånd havde forudset, at lovforslaget ville medføre en debat om adgangsreguleringssystemet. Det tror jeg imidlertid heller ikke alene skyldtes ministerens kendskab til mine holdninger til adgangsreguleringssystemet, for selve titlen på lovforslaget lægger jo op til en drøftelse af hele adgangsreguleringssystemet, eftersom det er et forslag til lov om ændring af adgangsbegrænsning. Således lægger alene titlen jo op til, at Folketinget må forholde sig til det samlede reguleringssystem, og hvad det angår – og dér er jeg enig med en lang ræk-